

ความร่วมมือขององค์การระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในโคโซโว
(ค.ศ. 1999 - 2003)

นางสาวธนิชพร วงศ์สุวรรณพร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-17-6889-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 22000653

COOPERATION AMONG THE INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN SOLVING
ETHNIC CONFLICTS IN KOSOVO (1999 - 2003)

Miss Tanatchaporn Wongsuwanporn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in International Relations

Department of International Relations

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-17-6889-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความร่วมมือขององค์การระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหา
ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในโคโซโว (ค.ศ. 1999 - 2003)

โดย

นางสาวธนัชพร วงศ์สุวรรณพร

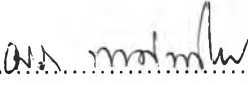
สาขาวิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษา

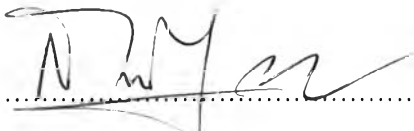
รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ ชูமாக

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้มหาวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยโชค จุลศิริวงศ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ ชูமாக)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประทุมพร วัชรเสถียร)

ธัญพร วงศ์สุวรรณพร: ความร่วมมือขององค์การระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในโคโซโว (ค.ศ. 1999 - 2003). (COOPERATION AMONG THE INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN SOLVING ETHNIC CONFLICTS IN KOSOVO (1999 - 2003)) อ.ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ ชูมาก, 144 หน้า. ISBN 974-17-6889-3.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาบทบาทและความร่วมมือขององค์การระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในโคโซโว ระหว่างปี ค.ศ.1999 - 2003 การศึกษานี้ได้นำแนวความคิดความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ และการช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรมเป็นกรอบในการวิเคราะห์ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในโคโซโวเป็นปัญหาละเอียดอ่อนและมีผลสืบเนื่องมาจากประวัติศาสตร์อันยาวนานจึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างสหประชาชาติกับองค์การระหว่างประเทศในยุโรปในการแก้ปัญหาดังกล่าว

จากการศึกษาพบว่า สหประชาชาติ, องค์การความร่วมมือเพื่อความมั่นคงในยุโรป และสหประชาชาติ มีบทบาทที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในโคโซโว ภารกิจนี้เป็นการดำเนินงานภายใต้มติของคณะมนตรีความมั่นคงที่ 1244 (1999) เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 10 เดือนมิถุนายน ค.ศ. 1999 เป็นต้นมา มีกิจกรรมหลักในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ คือ การให้ความช่วยเหลือในยามฉุกเฉิน, การจัดระบบความมั่นคง, การสร้างสถาบันประชาธิปไตยและรัฐบาลปกครองตนเอง, การส่งเสริมหลักสิทธิมนุษยชน, การให้ความช่วยเหลือและดูแลการเดินทางกลับของผู้ลี้ภัยและผู้พลัดถิ่น, ความช่วยเหลือด้านเงินทุนเพื่อฟื้นฟูบูรณะระบบสาธารณูปโภคและระบบเศรษฐกิจในโคโซโว, การจัดระบบกฎหมาย และการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางสู่การกำหนดสถานะในอนาคตของโคโซโวในปีค.ศ. 2005 ทั้งนี้ อุปสรรคที่สำคัญในการดำเนินงานคือองค์การที่ช่วยเหลือมีโครงสร้างขนาดใหญ่และการขาดความชัดเจนในการแบ่งความรับผิดชอบทำให้เกิดความซ้ำซ้อนและความล่าช้าในการดำเนินงาน

ภาควิชา.....ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....ลายมือชื่อนิสิต.....ธัญพร วงศ์สุวรรณพร.....
สาขาวิชา.....ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2547.....

4481118224 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEY WORD: KOSOVO CONFLICTS / YUGOSLAVIA / THE UNITED NATIONS / UNMIK

TANATCHAPORN WONGSUWANPORN: COOPERATION AMONG THE INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN SOLVING ETHNIC CONFLICTS IN KOSOVO (1999 - 2003). THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. SOMPHONG CHOOMAK, Ph. D., 144 PP. ISBN 974-17-6889-3.

The main theme of this thesis is to study the role and the cooperation of the international organizations in solving ethnic conflicts in Kosovo during the years 1999 - 2003. The study applied the concept of ethnic conflicts and humanitarian assistance as a framework of analysis. The hypothesis which has been put forward to explain is study was that ethnic conflicts in Kosovo were a sensitive issue because of the long history of racial discrimination. The United Nations and various international organizations in Europe were, therefore, forced to join hands in solving this crisis.

The study found that the United Nations, the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE), and the European Union played important roles in solving the ethnic conflicts in Kosovo. The mission operated under the mandate of the Security Council's resolution 1244 (1999). Major activities included emergency assistance, operation of security system, establishment of democratic self - government, promotion of human rights, assistance for the return of refugees and displaced persons, financial assistance to rehabilitate the infrastructures and economic systems, rule of law, and municipal elections could lead to the determination of Kosovo status in 2005. However the large scale structures of the mission and unclear work assignments of units within each organization caused the working process to be repetitive and time consuming.

Department.....International Relations..... Student's signature: *Tanatchaporn Wongsuwanporn*
Field of study.....International Relations..... Advisor's signature: *Somphong Choomak*
Academic year.....2004.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วย ความเมตตาและกรุณาอย่างสูงของ รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ ชูมาก ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยเหลือในการให้ คำปรึกษาตั้งแต่การแนะนำหัวข้อวิทยานิพนธ์ การสอบโครงร่าง ตลอดจนตรวจสอบและแก้ไขจุดที่ บกพร่องต่างๆของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างละเอียด จนข้าพเจ้าสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ สำเร็จ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

ข้าพเจ้ากราบขอบพระคุณในความเมตตาและกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์ ในฐานะประธานกรรมการสอบ และรองศาสตราจารย์ ประทุมพร วัชรเสถียร ในฐานะกรรมการสอบ ที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ ลงได้ด้วยดี ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชา แนะนำอบรมสั่ง สอน ให้ความรู้ที่ดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอกราบแทบเท้ามารดา คุณตาผู้ล่วงลับ และคุณยาย ผู้เป็น กำลังใจที่สำคัญที่สุดในชีวิต และสมาชิกทุกคนในครอบครัวจนกว่าวันที่ให้การสนับสนุนด้าน การเงิน นอกจากนี้ขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคนที่มอบมิตรภาพอันงดงาม คำแนะนำ และกำลังใจ อันสำคัญ ตลอดระยะเวลาของการศึกษา ซึ่งเป็นแรงผลักดันที่ดีในยามที่ท้อแท้ และรวมถึงบุคคล ที่มีได้กล่าวนามในที่นี้ ข้าพเจ้าจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
สารบัญแผนที่.....	ฏ
คำย่อ.....	ฐ
อภิธานศัพท์.....	ฒ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 สภาพปัญหา.....	1
1.2 การสำรวจวรรณกรรม.....	10
1.3 กรอบความคิด.....	12
1.4 สมมติฐาน.....	18
1.5 ขอบเขตการศึกษา.....	18
1.6 วัตถุประสงค์การศึกษา.....	18
1.7 วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูล.....	19
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	19
1.9 วิธีการนำเสนอ.....	20
บทที่ 2 ประวัติศาสตร์ความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ในโคโซโว.....	21
2.1 ความนำ.....	22
2.2 โคโซโวในยุคนายพลติโต.....	26
2.3 สงครามโคโซโวในยุคปัจจุบัน.....	31
2.3.1 สาเหตุของการเกิดความขัดแย้งในยุคปัจจุบัน.....	32
2.3.2 การขึ้นสู่อำนาจของนายสโลโบดัน มิโลเชวิช.....	33
2.3.3 ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ.....	35

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.4 การเริ่มสู้สงคราม.....	37
2.5 บทบาทของประชาคมระหว่างประเทศ.....	40
2.5.1 การเจรจาสันติภาพ.....	41
บทที่ 3 บทบาทขององค์การระหว่างประเทศในโคโซโวจระหว่างค.ศ. 1999 – 2003.....	44
3.1 สหประชาชาติ.....	44
3.1.1 องค์การบริหารชั่วคราวแห่งสหประชาชาติประจำโคโซโว (United Nations Missions in Kosovo - UNMIK).....	46
3.1.1.1 กรอบการปฏิบัติงาน.....	47
3.1.1.2 ภารกิจหลักที่ 1 – กิจการตำรวจและงานยุติธรรม.....	49
3.1.1.3 ภารกิจหลักที่ 2 – ด้านการบริหาร.....	52
3.1.2 คณะเจ้าหน้าที่สหประชาชาติในโคโซโว (The United Nations Country Team - UNCT).....	53
3.1.3 ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia - ICTY).....	55
3.2 องค์การเพื่อความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (Organization for Security and Cooperation in Europe - OSCE).....	57
3.2.1 คณะทำงานขององค์การเพื่อความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรปในโคโซโว (OSCE Mission in Kosovo - OMIK).....	61
3.3 สหภาพยุโรป (European Union).....	69
3.3.1 บทบาทของสหภาพยุโรปในโคโซโว.....	69
3.3.2 หน่วยงานของสหภาพยุโรปในโคโซโว.....	72
3.3.2.1 สำนักงานช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรม (The Humanitarian Aid Office - ECHO).....	72
3.3.2.2 สำนักงานตัวแทนยุโรปเพื่อการฟื้นฟู (The European Agency for Reconstruction).....	73
3.3.2.3 สหภาพยุโรปภารกิจหลักของ UNMIK (The EU pillar in UNMIK).....	79
3.4 กองกำลังโคโซโว (Kosovo Force - KFOR)	82

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 บทบาทขององค์การระหว่างประเทศในการแก้ไขความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ใน โคโซโว ค.ศ. 1999 - 2003.....	84
4.1 โคโซโวภายใต้การบริหารของนานาชาติ.....	84
4.1.1 การทำงานของสหประชาชาติและ UNMIK.....	86
4.1.2 การทำหน้าที่เป็นรัฐบาลของสหประชาชาติ.....	90
4.1.3 หน้าที่และความท้าทายของการบริหาร.....	92
4.2 การลดความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในโคโซโว.....	97
4.2.1 คำจำกัดความและเครื่องมือการพัฒนามนุษย์.....	97
4.2.2 การสร้างสังคมประชาธิปไตย.....	98
4.2.3 การพิทักษ์สิทธิมนุษยชนและสิทธิของชนกลุ่มน้อย.....	102
4.3 ปัญหาผู้ลี้ภัย.....	110
4.4 การสร้างเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนา.....	112
4.5 สุขภาพ.....	112
 บทที่ 5 บทสรุป.....	 115
รายการอ้างอิง.....	120
ภาคผนวก.....	130
ภาคผนวก ก.	131
ภาคผนวก ข.	132
ภาคผนวก ค.	133
ภาคผนวก ง.	134
ภาคผนวก จ.	135
ภาคผนวก ฉ.	136
 ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	 144

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 2.1 อัตราส่วนของประชากรในโคโซโว.....	35
ตารางที่ 3.1 ความช่วยเหลือทางการเงินของสหภาพยุโรประหว่างปีค.ศ. 1998 - 2001.....	73
ตารางที่ 3.2 ความช่วยเหลือโดยรวมของสหภาพยุโรป.....	74
ตารางที่ 4.1 การทำผิดกฎหมายในโคโซโวปีค.ศ. 2000 – 2001.....	103
ตารางที่ 4.2 ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ.....	113
ตารางที่ 4.3 สถิติประชากรด้านสุขภาพปีค.ศ. 1999 – 2001.....	114

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ	หน้า
แผนภูมิที่ 1 โครงสร้างการทำงานของคณะผู้บริหารในโคโซโว (UNMIK Organizational Chart).....	49
แผนภูมิที่ 2 โครงสร้างภารกิจหลักที่ 1.....	50

สารบัญแนบที่

แนบที่	หน้า
แนบที่ 1 โคโซโว.....	22

คำย่อ

AFU	Anti - Fraud Unit หน่วยงานต่อต้านการทุจริต
CDRC	Criminal Defence Resource Centre ศูนย์ข้อมูลป้องกันอาชญากรรม
CIVPOL	International Civil Police ตำรวจพลเรือนนานาชาติ
DSRSG	Deputy Special Representative of the Secretary General รองผู้แทนพิเศษของเลขาธิการแห่งสหประชาชาติประจำโคโซโว
ECHO	The Humanitarian Aid Office สำนักงานช่วยเหลือทางมนุษยธรรม
EU	The European Union สหภาพยุโรป
G – 8	Group of Eight กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำ 8 ประเทศ
GDP	Gross Domestic Product ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ
IAC	The Interim Advisory Council สภาที่ปรึกษาชั่วคราว
JIAS	Joint Interim Administrative Structure โครงสร้างการบริหารชั่วคราวร่วมกัน
KFOR	Kosovo Force กองกำลังโคโซโว
KJI	Kosovo Judicial Institute สถาบันตุลาการในโคโซโว
KLA	Kosovo Liberation Army กองกำลังปลดปล่อยโคโซโว
KLC	Kosovo Law Centre ศูนย์กฎหมายแห่งโคโซโว

KPS	Kosovo Police Service ตำรวจบริการโคโซโว
KTC	The Kosovo Transitional Council สภาการส่งมอบโคโซโว
NATO	North Atlantic Treaty Organization องค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ
OMIK	OSCE Mission in Kosovo คณะทำงานขององค์การเพื่อความร่วมมือและความมั่นคงในยุโรป ประจำโคโซโว
OSCE	Organization for Security and Cooperation in Europe องค์การเพื่อความร่วมมือและความมั่นคงในยุโรป
PISG	The Provisional Institutions of Self - Government สถาบันชั่วคราวของรัฐบาลปกครองตนเอง
PPR	Political Party Registration หน่วยงานจดทะเบียนพรรคการเมือง
SRSO	Special Representative of the Secretary General ผู้แทนพิเศษของเลขาธิการแห่งสหประชาชาติประจำโคโซโว
UNCT in Kosovo	The United Nations Country Team in Kosovo คณะเจ้าหน้าที่สหประชาชาติประจำโคโซโว
UNDP	United Nations Development Programme โครงการเพื่อการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ
UNMIK	United Nations Mission in Kosovo องค์การบริหารชั่วคราวแห่งสหประชาชาติประจำโคโซโว
UNHCR	Office of the United Nations High Commissioner for Refugees สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ
UNHRCR	Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

อภิธานศัพท์

CIVPOL	ตำรวจพลเรือนนานาชาติ เป็นหน่วยงานด้านตำรวจใน UNMIK ภายใต้ภารกิจที่ 1 มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ร่วมกับกองกำลังโคโซโว
G - 8	หมายถึง กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำ 8 ประเทศ ซึ่งแต่เดิมมีเพียง 7 ประเทศ เรียกว่า G7 (Group of Seven) ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ แคนาดา ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี และญี่ปุ่น ต่อมาได้เพิ่มสมาชิกใหม่ลำดับที่ 8 ในปีค.ศ. 1997 คือ รัสเซีย
GDP	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หมายถึง มูลค่าของสินค้าและบริการทุกอย่างที่ผลิตขึ้นได้ภายในประเทศในช่วงระยะเวลาหนึ่ง
KFOR	กองกำลังโคโซโว คือ กองกำลังนานาชาตินำโดยเนโต ทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในโคโซโวตั้งแต่หลังสิ้นสุดเหตุความรุนแรงและการเข้าของ UNMIK ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1999
KLA	กองกำลังปลดปล่อยโคโซโว คือ กองกำลังฝ่ายแอลเบเนีย มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการปลดปล่อยโคโซโวให้เป็นเอกราชจากเซอร์เบีย มีลักษณะรูปแบบการทำงานแบบกองโจร
NATO	องค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2492 เป็นองค์การร่วมมือทางการทหาร มีประเทศสมาชิกทั้งหมด 19 ประเทศ คือ เบลเยียม แคนาดา สาธารณรัฐเช็ก เดนมาร์ก ฝรั่งเศส เยอรมนี กรีซ อังการี ไอร์แลนด์ อิตาลี ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ โปแลนด์ โปรตุเกส สเปน ตุรกี สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา
OMIK	คณะทำงานขององค์การเพื่อความร่วมมือและความมั่นคงในยุโรป ประจำโคโซโว เป็นเสาหลักที่ 3 ใน UNMIK มีหน้าที่รับผิดชอบคือ งานด้านการสร้างสถาบันและส่งเสริมประชาธิปไตยในโคโซโว
OSCE	องค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป พัฒนาการจากการประชุมว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (Conference on Security and Cooperation in Europe - CSCE) ซึ่งเกิดจากที่สหภาพโซเวียตเรียกร้องให้มีการผ่อนคลายความตึงเครียดระหว่างฝ่ายตะวันตกและฝ่ายตะวันออกตั้งแต่นั้นปี พ.ศ. 2514 โดยการประชุม CSCE ครั้งแรกจัดขึ้นที่กรุงเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2518 หลังจากที่สหภาพโซเวียตยอมให้สหรัฐฯ และแคนาดา เข้าร่วมประชุมได้

แม้จะมีได้มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่ในยุโรปก็ตาม ทั้งนี้ การประชุมครั้งแรกมีประเทศเข้าร่วมการประชุมทั้งสิ้น 33 ประเทศและต่อมามีประเทศต่างๆ เข้าร่วมการประชุมเพิ่มขึ้นเป็น 55 ประเทศ

UNMIK

องค์การบริหารชั่วคราวแห่งสหประชาชาติประจำโคโซโว ก่อตั้งขึ้นตามมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ 1244 เพื่อฟื้นฟูโคโซโว โดยรับผิดชอบในฐานะผู้นำหลักของภารกิจทั้ง 4 ด้าน คือ การดูแลความปลอดภัย, การบริหารงานท้องถิ่น, การสร้างสถาบันและประชาธิปไตย และ การพัฒนาเศรษฐกิจ โดยร่วมมือทำงานกับองค์การความร่วมมือเพื่อความมั่นคงในยุโรป (OSCE) และ สหภาพยุโรป